УДК 316.775:32
Попович Я.М.[1], Федорченко К.С.[2]
[1] доц. НУ «Запорізька політехніка»

[2]студ. гр. Ю-211 НУ «Запорізька політехніка»

КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ВЛАДИ Й ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ДЕМОКРАТІЇ

У сучасному демократичному суспільстві діалог між політичною владою та громадянами є необхідною умовою ефективного державного управління, зміцнення довіри до інституцій та забезпечення стабільності

політичної системи. Комунікативна взаємодія виступає не лише каналом обміну інформацією, а й важелем впливу громадськості на ухвалення рішень. В умовах цифровізації та зростання ролі громадянського суспільства формуються нові механізми взаємодії, що потребують наукового осмислення. Метою цього дослідження є аналіз сучасних форм та інструментів комунікації між владою та суспільством, а також визначення чинників, які впливають на їхню ефективність.

Проблематику комунікативної взаємодії між владою та громадянським суспільством активно розробляють як українські, так і зарубіжні науковці. Серед українських дослідників варто відзначити Миколу Михальченка, Олену Петренко, Ігоря Кіяка. Серед зарубіжних – Юрґена Габермаса, Мануеля Кастельса, Роберта Д. Патнема. Їхні праці створюють концептуальну базу для аналізу механізмів діалогу між державою та суспільством у демократичних системах.

Комунікація між політичною владою та громадянським суспільством є ключовим чинником забезпечення легітимності влади, ефективності державної політики, а також суспільного контролю. Ефективна взаємодія передбачає відкритість, двосторонній діалог, участь громадян у прийнятті рішень, а також механізми зворотного зв'язку.

Сучасні механізми взаємодії включають:

Інституційні (громадські ради при органах влади, публічні слухання, електронне урядування);

Інформаційно-комунікаційні (ЗМІ, соціальні мережі, інтернет-платформи для звернень і петицій);

Правові (законодавчі механізми участі громадян у політичному процесі);

Громадські ініціативи (волонтерські рухи, аналітичні центри, ОГС тощо).

Юрґен Габермас зазначав: «Публічна сфера – це місце, де формується громадська думка, і лише через комунікацію вона може впливати на політичні рішення» [1]. Натомість український дослідник І. Кіяк підкреслює:
«Діалог між владою і громадянами – це не просто обмін інформацією, а процес формування довіри, без якої неможлива демократія» [2].

Наявність розвинутого громадянського суспільства та прозорих комунікаційних каналів зменшує ризики соціальної напруги, сприяє підзвітності влади та забезпечує сталий розвиток політичної системи. Водночас, існує низка викликів, зокрема: низький рівень політичної культури, недовіра до інституцій, маніпуляція інформацією у медіа-просторі.

Для подолання цих викликів важливими є такі кроки:

розвиток медіаграмотності серед населення;

прозорість роботи органів влади;

підтримка незалежних ЗМІ та інституцій громадського контролю;

розширення електронних інструментів участі (е-демократія).

Особливу роль у сучасній комунікації відіграють цифрові технології та соціальні мережі, які відкрили нові можливості для громадської участі та мобілізації. Онлайн-платформи дозволяють громадянам звертатися до органів влади, ініціювати петиції, організовувати флешмоби або кампанії тиску. Водночас, цифрова взаємодія породжує і нові ризики – дезінформацію, тролінг, використання ботів та загрозу маніпуляцій громадською думкою. Тому держава має забезпечити кібербезпеку і сприяти розвитку критичного мислення серед громадян.

Окремо варто виділити роль інститутів громадянського суспільства – громадських організацій, аналітичних центрів, профспілок, ініціативних груп. Вони виступають посередниками між суспільством і владою, доносячи позицію громадян до політичних еліт. Крім того, вони здійснюють експертну оцінку державної політики, контролюють дотримання прав людини, проводять адвокаційні кампанії. Ефективна взаємодія між цими інститутами та державними органами підвищує якість управлінських рішень і сприяє формуванню політики, орієнтованої на потреби громадян.

Комунікативна взаємодія між владою та громадянським суспільством має стати не винятком, а нормою політичного процесу. Лише через ефективний, відкритий та інституціоналізований діалог можлива побудова демократичної, підзвітної та ефективної держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Габермас Ю. Структурні перетворення публічної сфери. Київ: Основи, 2000.

2. Кіяк І. Громадянське суспільство в комунікативному вимірі. Львів: ПАІС, 2012.